

ТЕХНОЛОГІЯ ПРОЕКТУВАННЯ НА УРОКАХ «Я У СВІТІ»

Сьогодні суспільство потребує людей нової деформації: активних, ініціативних, самостійних, відповідальних. Щоб сформувати особистість з перерахованими ознаками, варто вже з дошкільного і молодшого шкільного віку включати дітей у діяльність, яка б дозволила їй розкритись і самоствердитись. Такою є проектна діяльність, яка широко практикується на уроках освітньої галузі «Суспільствознавство» у початковій школі. Проектна діяльність формує прагнення до досягнення успіху як вчителів, так і учнів, а також дозволяє простежити осмислення суті моральних правил і норм, вироблення громадянської позиції.

Навчальний проект для учнів—це можливість щось зробити самостійно чи з товаришами; це нова й незвичайна діяльність, що допомагає виявити свої нахили і здібності, самоствердитися, застосувати свій життєвий досвід; це дослідження; це корисна справа, пов'язана з виготовленням потрібної речі, яку можна публічно продемонструвати; це нові відкриття й нові знання; це просто цікаво, тому що незвично.

В основі кожного навчального проекту має лежати близька й актуальна для учнів проблема. Саме вона мотивує діяльність, спрямовану на її розв'язання. Учасники ніби відштовхуються від проблеми, організовуючи діяльність.

Проект, за визначенням Є.Полат, це - сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що дозволяють розв'язати ту чи ту проблему внаслідок самостійних дій учня з обов'язковою кінцевою презентацією результатів". Якщо конкретизувати це поняття стосовно молодшого шкільного віку, необхідно зробити акцент на суб'єктивно нових творчих винаходах, що є обов'язковою складовою дитячої проектної діяльності. Таким чином, „творчий проект" можна розглядати як метод, форму організації творчої та самостійної пошукової діяльності на водночас, результат такої діяльності. Отже творчий проект виступає як особистий чи колективний продукт спеціально організованої дослідно-творчої діяльності, в основі якої лежить суб'єкт-суб'єктна взаємодія учасників педагогічного процесу.

Особливість використання творчих проектів у навчальній діяльності полягає в тому, що учням надається можливість творити не тільки в художній, але й в навчальній діяльності.

У початкових класах через введення предмета «Я у світі» готується підґрунтя для диференційованого вивчення суспільствознавчої галузі на наступних ланках школи. Метою предмета у 3-4 класах є особистісний розвиток учня, формування його соціальної і життєвої компетентностей на основі поетапного засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює загальнолюдські, загальнокультурні і національні цінності, соціальні норми, громадянську активність, практику прийнятої в суспільстві поведінки, толерантного ставлення до відмінностей культур, традицій, різних точок зору.

На початку ХХ ст. у м. Далтон (США) педагог ЕленПаркхерст запропонувала лабораторний план організації занять: учителі видавали письмове завдання кожному учню, уроки скасовувались. Учні працювали над матеріалом індивідуально та здавали вчителю звіт про виконану роботу. Лабораторний план організації занять став відомий у усьому світі під назвою «дальтон-плану». І хоча у своєму первісному варіанті він проіснував недовго (оскільки учням було не під силу самостійне освоєння навчального матеріалу), дальтон-план уважають родоначальником проектного навчання.

Проектна діяльність безпосередньо впливає на розвиток учня. Для кожного вчителя є незаперечним той факт, що навчальні досягнення молодшого школяра перебувають у тісному зв'язку з особливостями його пізнавальних процесів (сприймання, пам'яті, мислення, уваги, уяви, мовлення). Робота над проектом сприяє розвитку внутрішньої мотивації.

Велике значення для розвитку пізнавальних процесів мають зовнішні та внутрішні мотиви учня. Досвід роботи та педагогічні спостереження дають підставу стверджувати, що у переважній більшості молодших школярів яскраво виражені зовнішні мотиви, які виявляються в їхній допитливості, прагненні бути дорослими, активному сприйнятті всього нового й незвичного. Ці мотиви спонукають учнів також до розробки навчальних проектів. Однак майже не задіяними при цьому залишаються внутрішні мотиви. Це, зокрема, почуття обов'язку, бажання вчитися, любов до книги, пізнавальні інтереси, потяг до самоосвіти, прагнення до успіху тощо.

Таким чином, перед педагогом виникає проблема відшукати такий механізм, щоб друга група мотивів стала домінуючою у навчальній діяльності учнів.

Серед усіх мотивів навчальної діяльності центральним і найсильнішим є мотив, в основі якого – пізнавальний інтерес. Він виникає і зміцнюється лише в ситуації пошуку нових знань, інтелектуального напруження та самостійної діяльності.

Пізнавальні інтереси порівняно з іншими мотивами мають низку переваг, а саме: вони раніше й легше усвідомлюються дитиною; це конкретний і реальний імпульс до навчання; вони доступні для виявлення та спостереження; їх можна розвивати в будь-якому шкільному віці.

Навчання, підкріплене пізнавальними інтересами має активний, дієвий характер. Активізуються розумові процеси учнів. У нього з'являється прагнення до пошуку, до дослідження. Пізнавальні інтереси виявляються через певні емоції або емоційні стани: здивування відкриттям, очікування нового, піднесення у процесі навчання, інтелектуальна радість. Вольові прояви пізнавального інтересу пов'язані з ініціативою учня, самостійністю у здобутті знань, пошуком шляхів розв'язання навчальних завдань.

Ефективним засобом розвитку пізнавального інтересу молодших школярів є метод проектів. Розробка навчального проекту, як і будь-яка нова форма роботи, викликає в учнів певне здивування чи цікавість. Цікавість є початковою стадією пізнавальної спрямованості особистості учня.

На основі цікавості виникає допитливість – прагнення дитини проникнути за межі побаченого. На відміну від цікавості, допитливість пов'язана зі змістом проектної діяльності й виявляється у прагненні пізнати об'єкт своєї уваги. Для допитливості характерні прагнення до пізнання глибших зв'язків та відношень. Вона виявляється у формі загального інтересу до всього, з чим доводиться зустрічатися дитині. Безпосередній інтерес до нових фактів і явищ переростає в інтерес до пізнання істотних властивостей предметів і явищ, до встановлення причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей.

Таким чином, формуються зовнішні мотиви, які у подальшому породжують інтереси, що характеризуються прагненням можливі проблемні питання на практиці. Саме на цій стадії розвитку пізнавальних інтересів найповніше виявляється їх властивість – бути рушійною силою діяльності, і стає можливим залучення учнів до самостійної розробки навчальних проектів. Об'єктивно це виявляється у захопленні учня справою, в потребі творчого застосування знань, їх поповнення.

На уроках «Я у світі» діти працюють над розробкою проєктів: «Не роби ні кому зла», «Усім світом охороняємо культуру різних народів», «Історія моєї школи» та інші.

Необхідним елементом у побудові навчального проєкту є правильне оцінювання діяльності учнів, створення ситуацій успіху в процесі оволодіння програмовим матеріалом.

Оскільки у змісті предмета «Я у світі» першочерговими є формування системи ставлень учнів до навколишнього світу, створення умов для вибору ними суспільних цінностей, формування соціальної, громадянської компетентностей та вміння вчитися, то і кожен урок вчителя має бути нестандартним, позбавленим знаннєцентричності, направленим здобуття дитиною практичних навиків.

Список використаної літератури:

1. Бібік Н.М. Я у світі. 3 клас: підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / Н.М. Бібік. – Х.: Вид. група «Основа», 2013. – 160 с.:іл.
2. Лось, Ю. А. Методика обучения младших школьников выполнению творческих проектов / Ю. А. Лось, Н. В. Мятяш, Н. А. Семенович, В. Д. Симоненко.—Брянск: Изд. БГПУ, 1998.
3. Онопрієнко, О. В. Управління проєктною діяльністю молодших школярів / О.В. Онопрієнко // Навчання і виховання учнів 4 класу: метод. посіб. для вчителів / упор. О. Я. Савченко. – К. : Початкова шк., 2005. – С. 53—64.